

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus!

Bön: Lär mig, käre Jesus, att lyssna till ditt ord då du undervisar om hur vi blir saliga. Amen.

Predikotext i dag då vi firar reformationsdagen är Rom 3:19–28:

19 Men vi vet att allt som lagen säger är riktat till dem som står under lagen, för att varje mun ska tystas och hela världen stå skyldig inför Gud. 20 Ingen människa förklaras rättfärdig inför honom genom laggärningar. Vad som ges genom lagen är insikt om synd.

21 Men nu har det uppenbarats en rättfärdighet från Gud utan lag, en som lagen och profeterna vittnar om, 22 en rättfärdighet från Gud genom tro på Jesus Kristus för alla som tror. Här finns ingen skillnad. 23 Alla har syndat och saknar härligheten från Gud, 24 och de förklaras rättfärdiga som en gåva, av hans nåd, därför att de är friköpta av Kristus Jesus. 25 Honom har Gud ställt fram som en nådastol genom tron på hans blod. Så ville han visa sin rättfärdighet, eftersom han i sitt tålmod hade lämnat de tidigare begångna synderna ostraffade. 26 I den tid som nu är ville han visa sin rättfärdighet: att han både är rättfärdig och förklarar den rättfärdig som tror på Jesus.

27 Vad kan vi då berömma oss av? Beröm är uteslutet. Genom vilken lag? Gärningarnas? Nej, genom trons lag. 28 Vi hävdar nämligen att människan förklaras rättfärdig genom tro, utan laggärningar.

Herre, helga oss i sanningen. Ditt ord är sanning. Amen.

Vi firar reformationsdagen, minnet av hur Luther enligt traditionen spikade upp sina 95 teser på slottskyrkans dörr i Wittenberg den 31 oktober 1517. Reformationen brukar beskrivas med två centrala principer. Den ena är *Skriften allena* och kallas reformationens formalprincip. Den betonar att Guds ord är den enda normen för vår tro, och samtidigt uttrycker den en tillit till att Guds ord, Bibeln, är ofelbar. Det är en princip som är hårt ansatt i vår tid.

I dag ska vi koncentrera oss på den andra huvudprincipen, materialprincipen, som är själva innehållet eller substansen i reformationen. Den principen brukar uttryckas med orden *tron allena*, eller *rättfärdiggörelsen genom tron*.

Vår text är en av de mest centrala texterna i Bibeln som gäller rättfärdiggörelsen inför Gud. En variant av temat kan ställas som en fråga: Hur ska en människa bli salig? Och ännu en annan fråga: Hur kan jag få komma till himlen? De frågorna sammanfattar det allra viktigaste i livet.

Det är ingen slump att Paulus brev till romarna kommer först av alla hans brev. Det är den grundligaste genomgången av de viktigaste frågorna i vår kristna tro. Och det här avsnittet utgör en höjdpunkt i apostelns framställning av salighetsvägen. Fram till det här har han visat hur alla människor är syndare. Så börjar också texten med skarp lagförkunnelse.

Lagen tystar den stolte

Först dömer han alla människor som i sin förvetna klokskap förkastar Guds allmänna uppenbarelse (Rom 1:18):

Guds vrede uppenbaras från himlen över all ogudaktighet och orättfärdighet hos människor som i orättfärdighet undertrycker sanningen.

Ofta brukar dagens människor förknippa Guds vrede med andra religioner eller med Gamla testamentets Gud, som man tänker är anorlunda än den Gud som NT uppenbarar. För han är ju kärlekens Gud! Men läser vi vidare så ser vi att aposteln talar rakt in i vår tid. Han är rentav så aktuell så att man kan dras inför rätta om man citerar de orden offentligt! Han visar hur vreden brinner inte bara över dem som ägnar sig åt onaturligt umgänge, utan också över ondska, girighet och elakhet, människor som är fulla av avund, mordlust, stridslystnad, svek och illvilja.

Här gäller verkligen orden: Varje mun ska tystas och hela världen stå skyldig inför Gud.

Sedan tillrättavisar aposteln dem som räknar sig vara bättre än andra (Rom 2:1):

Därför är du utan ursäkt, du människa, vem du än är som dömer. När du dömer en annan fördömer du dig själv, eftersom du som dömer handlar på samma sätt.

Särskilt talar han till judarna. Redan i denna benämning finns en stolthet. Ordet jude kommer från det hebreiska ordet för tack eller beröm. Han visar hur judarnas stolthet över sin härkomst och sin omskärelse inte ger något företräde. En rätt omskärelse är nämligen något annat än en yttre omskärelse på kroppen (Rom 2:29):

Hjärtats omskärelse sker genom Anden och inte genom bokstaven. Då får man sitt beröm inte av människor utan av Gud.

Och därmed har han placerat alla människor under Guds dom, sådana vi är av naturen. Också oss som lever i en långvarig kristen tradition drabbas av lagens udd. Om vi skryter med yttre traditioner och en fromhet som människor talar väl om och ser som föredöme så slås alltsammans i spillror när Guds lag drabbar oss. Varje mun ska tystas och hela världen stå med skuld inför Gud.

Sanningen att vi alla är syndare skapar ett rop på hjälp: vem ska frälsa mig från denna syndens och dödens kropp? Lagens dom öppnar våra blickar för det som kommer sedan: förkunnelsen av evangeliet. För inför lagen måste vi fråga: Hur kan jag bli frälst, jag som är en syndare? Hur ska jag kunna stå inför Guds domstol och inte bli bortvisad till helvetet som är den plats som en syndare förtjänar? Det är helt rätt. Sådana som vi är själva har vi inga chanser. All vår berömmelse är utestängd. När lagen verkligen drabbar oss skapar den förtvivlan och skräck inför Guds dom.

Men det kommer ett ord som vänder på alltsammans: Men.

Guds rättfärdighet

Men nu har det uppenbarats en rättfärdighet från Gud utan lag, en som lagen och profeterna vittnar om, en rättfärdighet från Gud genom tro på Jesus Kristus för alla som tror.

Vändpunkten är dramatisk och mäktig: Vänd blicken bort från dig själv! Vänd om! Se vad

Gud har gjort! Och så kommer det ett viktigt ord: *alla*.

Här finns ingen skillnad. Alla har syndat och saknar härligheten från Gud, och de förklaras rättfärdiga som en gåva, av hans nåd, därför att de är friköpta av Kristus Jesus.

Paulus betonar starkt att det inte finns någon skillnad mellan människorna. Det finns en parallell: Alla har syndat, och därmed saknar alla härligheten från Gud. De – alltså alla – förklaras rättfärdiga som en gåva, eftersom de alla är friköpta av Kristus Jesus.

Är verkligen alla människor friköpta av Jesus?

Nu skulle vi behöva många timmar för att gå igenom alla bibelord som förklarar det här. Men den tiden har vi inte, så jag måste välja ut ett par ställen. Ett viktigt ställe finns i Petrus andra brev (2 Pet 2:1), där han talar om falska profeter och att det också ska finnas falska lärare bland de kristna, som

ska förneka den Herre som har friköpt dem och dra plötsligt fördärv över sig.

Dessa är friköpta av Herren, fast de förnekar honom och blir fördömda!

Ett annat ställe, som klart säger att den frälsning som Jesus vunnit gäller hela världen, finns i 1 Joh 2:2:

Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens.

Försoning är ett ord som beskriver ett återställande av skadade relationer, då två parter varit stridande och blir sams. Här och på ett ställe längre fram i Johannesbrevet avser det ett försoningsmedel, det verkande medel som åstadkommer försoningen. Från samma grundord kommer det ord som översätts med *nådstol* i vår text.

Nu måste vi göra en utvikning till Gamla testamentet, men vi gör det via Hebr 9:5 där tabernaklets inredning beskrivs, och där det också talas om nådstolen:

Ovanpå arken stod härlighetens keruber som överskuggade nådstolen.

Det som här kallas nådastolen var locket på förbundsarken, som gjordes enligt ritningar som Mose fick av Gud vid Sinai (2 Mos 25:10–22; 37:1–9). I förbundsarken fanns de två stentavlorna där Gud hade skrivit de tio budorden. Ovanför dem stod två keruber som stod så att de vände sina ansikten neråt mot arken med stentavlorna. Där på nådastolen talade Gud alla sina befallningar. Förbundsarken stod i det innersta rummet i tabernaklet, som kallades det allra heligaste, och senare i templet.

Stentavlorna i förbundsarken påminde om att folket var syndigt, för det överträdde budorden jämt och ständigt. Deras gärningar väckte Guds vrede. Det fanns ett sätt att blidka Gud så att han inte skulle straffa folket för deras ouppsåtliga synder: med offer. Tredje Mosebok föreskriver många sådana offer. Ett offer var särskilt viktigt. På den stora försoningsdagen, en gång om året, skulle översteprästen gå in i det allra heligaste. Men han fick inte gå in utan blod, som kom från tjurar och bockar som hade slaktats. Först måste han offra för sina egna synder och sedan för folket. Utan blod kunde inte Gud förlåta synd.

Men räckte det till att stänka blod av tjurar och bockar för att Gud skulle förlåta? Nej, de var bara symboler. Hebreerbrevet säger klart vad det handlar om (10:3–4):

Men nu ligger i offren en årlig påminnelse om synderna, för tjurars och bockars blod kan omöjligt utplåna synder.

I det föregående kapitlet sägs vad det är som verkligen kan ta bort synder (Hebr 9:11–12):

Men nu har Kristus kommit som överstepräst för det goda som skulle komma. Genom det större och fullkomligare tabernaklet, som inte är gjort av människohand och alltså inte tillhör den här skapelsen, gick han in i det allra heligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning.

Nu kopplar vi tillbaka till vår text:

Honom har Gud ställt fram som en nådastol genom tron på hans blod.

Jesus är alltså nådastolen! Det är han som är locket ovanpå lagens tavlor. Det är han som blodet stänks på av översteprästen för att synden skulle försonas. Och han är själv den riktige översteprästen, för alla de andra måste offra för sina egna synder, men han hade inte gjort någon synd. Han hade levt ett rent liv, utan synd. Han skulle inte ha behövt straffas, då han inte hade gjort någon synd. Men han blev gjord till synd. Alla världens synder hade lagts på honom, som Jesaja beskriver det i 53:5:

Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade.

Där har vi försoningen! Där har vi friden. Jesus blev straffad med tortyr och korsfästelse, det allra grävsta straff som människor kunnat tänka ut, i ditt och mitt ställe. Det straffet gäller för alla, så att alla människors syndaskuld blev betald genom Jesu korsdöd.

Vi måste också säga något om att "förklaras rättfärdig". Det är en domstolsterm. Det betyder att domaren förklarar den åtalade frikänd, icke-skyldig. Domaren konstaterar att den åtalade, alltså syndaren, inte är skyldig till de brott som han anklagas för.

På vilken grund kan nu Gud förklara en syndare icke-skyldig? Är han inte orättvis, eller själv orättfärdig, om han ser mellan fingrarna? Paulus skriver att han i sitt tålmod hade lämnat de tidigare begångna synderna ostraffade.

Nej, han är inte orättvis. Världens alla blodiga synder, däribland dina och mina synder, blev straffade i Jesus. I sin död led han straffet för dem alla. De som hade begått synder före Jesus fick sina synder förlåtna därför att offren var representerade Jesus. Genom offren blev de förklarade fria från straff. Nu har straffet verkställts på Golgata en gång för alla och Jesus har uppstått som kvitto på att en evig rättfärdighet gäller. Budskapet ljuder (psb 90):

*Han fullgjorde vad vi borde och blev vår rättfärdighet.
Han avvände vårt elände för all tid och evighet.
I hans seger nu vi äger ljus och frid och salighet.*

Trons rättfärdighet

Hur blir det då med tron? Paulus skriver ju att det är genom tron som vi förklaras rättfärdiga.

Det kommer en dag när vi alla ska ställas inför Domaren. Hur ska det gå då? Blir alla automatiskt saliga och kommer till himlen, om Jesus tog bort allas synder?

Nej, den andra sidan av saken, mottagandet genom tron, är klart uttryckt på många ställen i Bibeln. Jag ska ta fram två. Först Mark 16:16:

Den som tror och blir döpt ska bli frälst, men den som inte tror ska bli fördömd.

Och sedan Joh 3:36:

Den som tror på Sonen har evigt liv. Den som inte lyder Sonen ska inte se livet, utan Guds vrede blir kvar över honom.

Att inte tro, det är det samma som att vägra ta emot gåvan när den erbjuds. Det är som att den anklagade inför domaren säger: det där tror jag inte, jag ska nog själv göra bot för mina brott. Tänk vilken dårskap! Då händer det fruktansvärda som uttrycks i Hebr 10:29 som att *trampa på Guds Son, föraktar det förbundsblod som har helgat honom, och som kränker nådens Ande.*

Men för den som behöver Jesus som sin Fräl-sare gäller hans egna ord, Joh 5:24:

Jag säger er sanningen: Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv. Han drabbas inte av domen utan har gått över från döden till livet.

Ta emot det ordet, och du har redan nu gått över från döden till livet. Du ska stå under Jesu beskydd på den dagen när han kommer för att döma levande och döda, och så får du gå in i hans salighet trots att du saknar egen berömmelse, för att du har förklarats rättfärdig av nåd, därför att du är friköpt av Jesus Kristus. (SH 233)

*Kom då, ni fattiga syndare alla,
tag nu här dubbelt för varje ert brott!
Har vi än alla i Adam måst falla,
har dock vår Jesus alltsammans gjort gott.
Är det väl rätt att befriade träl
håller sig själva i träldomen kvar?
Nej, låt oss hellre som frigivna själar
lova i frihet vår nådige Far!*

Bön:

Lovad vare du Gud, och välsignad i evighet, som med ditt ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Låt din Helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att vi inte blir glömska hörare, utan dagligen växer till i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och blir saliga genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.